

ONA ŽIRONAITĖ-JAKIMAVIČIENĖ
(g. 1952)

Lietuvių kalbos ir literatūros, lotynų kalbos mokytoja.

Gimė 1952 m. gegužės 7 d. Semeniškių k. (Joniškio r.). 1970 m. baigė Šiaulių Juliaus Janonio vidurinę mokyklą. 1976 m. Vilniaus universiteto Filologijos fakultete įgijo filologo ir lietuvių k. ir literatūros dėstytojo kvalifikaciją. 1976–2016 m. Jono Biliūno vidurinėje mokykloje ir gimnazijoje dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą bei lotynų kalbą. Mokytoja buvo reikli sau ir mokiniams, tėvų ir visuomenės gerbiama. Išsiskyrė plačia erudicija, kūrybiškumu. Jos mokiniai nuolat tapdavo respublikinių jaunųjų filologų konkursų, olimpiadų prizinininkais.

2018 m. už nuopelnus Anykščių kraštui apdovanota „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklu.

(Ne)išvaikščiotas būtasis atliktinis laikas

Sveiki gyvi, bičiuliai, kolegos, pažįstami ir visi tie, su kuriais gyvenimas mane buvo vienaip ar kitaip suvedęs Anykščių Jono Biliūno gimnazijos kryžkelių vingiuose, – viskas ir visi šiandien vis labiau tolsta, mainosi, nejučia primindami sapną ar mirazą. Esu viena iš tų (gal ir per skambiai bus pasakyta!), atidavusių savo būtąjį laiką mokyklai (gimnazijai), Anykščiuose meiliai visų vadinamai „Biliūnke“. Tik nesinervinkit – nesiruošiu čia nostalgiskai dūsauti, elegiškai skęsti praeities idilėje, žarstyti ditirambais ar girtis įsivaizduojamais būtais-nebūtais nuopelnais. Kam gi įdomūs iki gyvo kaulo pabodę trafaretai: „gimiau“, „augau“, „mokiausi“, „baigiau“? Bent jau man šios frazės žaibiškai įvaro nuobodulį. Visada. Todėl pradėsiu nuo to, kad niekada nesvajojau būti mokytoja. Tiesiog nutiko taip, kaip dažnai ir daug kam ima ir nutinka: kartais būsimąją profesiją renkiesi tu pats, o kartais... ji pati pasirenka tave. Kartą, paklausta, kuo gi vis dėlto svajojau tapti, kas sutrukdė siekti išgodo tojo idealo, atsakiau: „Nuo pat vaikystės norėjau būti balerina. Bet kažkaip sužinojau, kad tos žaviosios mano svajonių būtybės turi maitintis tik salotų lapais. Todėl persigalvojau ir nusprendžiau domėtis tuo, kas negrasina kasdien sopulingai sveikintis su užrakintu šaldytuvu ir kas man tikrai įdomu – kalbomis ir literatūra“. Tie pomėgiai ir atvedė mane į savąją ALMA MATER – Vilniaus universitetą, o po penkerių studijų metų – į Anykščius, Jono Biliūno gimnaziją (tada dar vidurinę mokyklą) mokyti anykštėnų vaikų lietuvių ir lotynų kalbų bei literatūros. Vėlgi – kodėl būtent čia? Labai paprasta – gavau vadinamąjį vardinį paskyrimą. Kai su tokiu „kraičiu“ prisistačiau į Anykščių rajono švietimo skyrių, vedėjas Antanas Jakniūnas buvo stačiai pasipiktinęs, bet... nurodymas „iš aukščiau“ – iš ministerijos – privertė paklusti: taip mokytojavimas vėl įsakmiai, neleisdamas ginčytis ar protestuoti, pasirinko mane, nors „Biliūnkėje“ irgi nebuvo nei itin laukiama, nei itin pageidaujama, nei juolab pati labai troškau tapti „tamsta mokytoja“. Va tokiais takais ir keleliais nuo 1976 metų rugsėjo 1-osios prasidėjo mano mokytojavimo „odisėja“, trukusi lygiai 40 metų – iki 2016-ųjų rugsėjo 1-osios.

Taigi, įkritusi (gal greičiau – įmesta) į nepažįstamus ir man visiškai svetimus mokytojavimo vandenį, jau po pirmosios pamokos supratau viena – privalau žaibiškai išmokyti plaukti mokyklinės kasdienybės ir darbo su mokiniais vandenimis (šiai gyvenime visada buvau prasta plaukikė – savo išsilaikymo vandens paviršiuje įgūdžiais lenkiu tik akmenį ir kirvį). Aišku, galvoje turiu gebėjimą neprasmegti rutinoje, gebėjimą netapti įkaite, neturinčia savo balso ir valios, būtybe prisitaikėle. Nutariau – jeigu jau profesija pati pasirinko mane, dabar renkuosi aš, todėl nesileisiu įtraukiama srovės, nesileisiu nubloškiamai į gliaumėtas seklumas, kur tyko rankas ir kojas apvejančios prisitaikėliško, abejingumo ar tylaus nuolaidumo, siekiant šventos ramybės, žolės.

Savotišku plaustu, atrama tapo buvę mano mokytojai, universiteto dėstytojai, jų darbo metodai, principinės nuostatos – kitokios patirties neturėjau. Bet pagalba pati siūlėsi čia, „Biliūnkėje“, sutiktų kolegų mokytojų, jų asmenybės žavesio, erudicijos, gebėjimo dirbti, mokyti ir išmokyti pavidalu. Ypač įstrigo Džonis – anglistas, poliglotas Jonas Juknevičius. Kiek tik galiu prisiminti, jis buvo kitoks, tarsi atsiradęs iš kitos planetos: gyveno tarsi keliose erdvėse ar matavimuose, lyg atėjęs iš keistai švytinčio laiko. Realybė jam visada, atrodo, buvo tik kažkokios vidinės infrarealybės atspindys. Iš Džonio laikysenos mokiausi girdėti kitus ir klausytis, matyti mokyklą kaip aidintį gyvenimą, priimti žmones taip, kaip juos priima katės, sykiu pačios išlikdamos nepriklausomos, neprijaukinamos, nenuspėjamos. Su juo visada jaučiausi saugi ir tarytumei globojama, todėl nesidrovėdavau klausti patarimo ar prašyti kokios nors pagalbos, netgi labai kasdieniškos ar buitishkos –

pavyzdžiui, paskolinti pinigų (žinia, jauniems žmonėms jie baigiasi pačiu netikėčiausiu metu).

Visai kitoks santykis klostėsi su tuometine mokyklos administracija. Direktoriaus pavaduotojos – Ona Skairienė, Liucija Pavilanskienė, Antanas Vingrys, vėliau ir Genutė Zabolevičienė – buvo geri, jautrūs, žinoma, reiklūs, bet drauge nuspėjami žmonės, todėl ypatingų rūpesčių ar streso dėl savo statuso nekėlė, reikalui esant pagelbėdavo, ypač Antanas Vingrys.

Ona Jakimavičienė su abiturientais Paskutinio skambučio šventėje Jono Biliūno tėviškėje Niūronyse

Visai kas kita – direktorius Vaclovas Bražėnas. Iš pradžių paniškai jo bijojau – jo akivaizdoje akimirksniu tapdavau mokinuke, beviltiškai susimaunančia, nežinančia, kaip stovėti, kaip vesti pamoką, kaip vertinti. Tačiau staiga, visai netikėtai (buvo vasario 16-oji, sovietmečiu draudžiama minėti diena) sužinojome, kad šią dieną Direktoriaus gimtadienis. Mes, kelios tuometės jaunos specialistės, daug negalvojusios nusprendėme, jog tiesiog privalome pasveikinti savo vadovą. Viešnage ir šventinė vakarienė (valgėme bulvinius tarkainių virtinukus) leido pamatyti visai kitokį Direktorių. Nesakau, kad jis tapo kažkokiu „savesniu“ – darbo santykiuose išliko toks pat reiklus, netgi rūstokas, bet supratau, kad tai, ką laikiau baime, yra natūralus jauno žmogaus (ir ne tik jauno) noras, pastanga, kylanti iš pagarbos, neapvilti, atlikti darbą taip, kad nebūtų gėda. O Vaclovas Bražėnas būtent taip dirbo. Jis buvo vadovas, kuris puikiai pažino savo pavaldinius, žinojo jų galimybes ir jas skatino, ugdė, lavino, vedė mokyklos bendruomenę išmanydamas, kaip ir kur link ją reikia vesti. Būtent dėl to Direktorių Vaclovą Bražėną visada prisimenu kaip kūrėją, išgryninusį gimnaziją, nustačiusį jos veiklos kryptis, telkusį bendruomenę be intrigavimo, be pataikūniško prisitaikėliško ir tuščio pagyrūniškumo. Jo asmenybė, jo erudicija, neginčijamas moralumas ir teisingumas ne vien man – visiems tapo atskaitos tašku, leidžiančiu įsivertinti savo pačių vidinį ūgį. Ir dabar, kai jo jau nėra, kai pati nebesu mokytoja, Vaclovas Bražėnas tebėra man direktoriaus – vedlio ir mokytojo etalonas, tikras ARBITER DOCENDI ET DISCENDI.

Dabar, dalydamasi prisiminimais apie Anykščių Jono Biliūno gimnaziją, apie joje sutiktus žmones ir

paliktą laiką, turėčiau pasakyti, kad pasijuntu bejėgė ir kone bebalsė – nepajėgiu sudėti ir atgaivinti visų tų žmonių, su kuriais juokiausi, dainavau, liūdėjau, keliavau, valgiau pietus valgykloje, švenčiau šventes ir pykausi, ieškodama savo tiesos, pavidalų. Jų tiek daug (tenejsižeidžia tie, kurių nepaminėsiu): darbščioji Aldona Misiūnaitė, kuklusis Domas Kazlauskas, žmogus-orkestras Pranas Dūmanas, šmaikščioji Staselė Bražėnienė, švelnioji Dalia Pocienė, tylioji Aldona Kugienė, balsingosios Jonė Marciukienė ir Sofija Pakalnienė, kūrėjų ugdytoja Valerija Žemaitytė, išdykėliškoji Paulina Zukaitė... Visus Jus laiku širdyje.

Laikas eina ir siūlo išlaikyti ne tik prisiminimus, bet ir vaikščioti po dabartį. Kad būtų smagiau, mes, neseniai baigusios savo pedagoginę kadenciją (Vilhelmina Paliulienė, Dalia Žemaitienė, Aldona Kuzmienė, Alfonsa Burneikienė, Genutė Zabolevičienė, Regina Budreikaitė, Renė Pukenienė, Skaidrina Ratautienė, Ona Jakimavičienė), susibūrėme į VIP (visiškai išsilaisvinusių pedagogių) klubą „La dolce vita“. Nes gyvenimas eina, nes jis yra gražus ir mūsų dar neišvaikščiotas laikas ragina juo mėgautis, nes daugelis mano, kad prasidėjus gyvenimui be mokyklos jis tiesiog sustoja arba netenka prasmės. Užtikrinu – tai netiesa, todėl dažnai, kai įvairūs žmonės užsimena apie mokyklą bei dalijasi prisiminimais, prieš akis iš atminties klodų atklysta išvaikščioto laiko tėkmėj pabirusios akimirkos: tvankaus paauglių juoko pripildyti visų trijų aukštų koridoriai, pavargusių mokytojų žingsniai, tolstančios nugaros ir tonos nuostabių akimirų, skriejančių pramaišiui su nusivylimais, tingiu aplaidumu ir trapiomis kaip mokyklinė kreida svajonėmis. Bet visa tai ne tik buvo – tai tebėra dalis manęs, dalis jau mano išvaikščioto būtojo atliktinio laiko, leidžiančio pajusti esamąjį, mėgautis juo, suprantant, kad tai, kas esame šiandien ir kas būsime arba nebūsime rytoj, glūdi pačiame gyvenime, kuris yra mokyklos atitikmuo.